

MICHAEL JORDAN

MICHAEL JORDAN

Viața

Roland Lazenby

Traducere din engleză de

Florin Tudose

Vasile Decu

Raluca Chifu

**VICTORIA
BOOKS**

The original title of this book is:
MICHAEL JORDAN – The Life de Roland Lazenby

Copyright © 2014 by Full Court Press, Inc.

This edition published by arrangements with Little, Brown, and Company, New York, New York, USA. All rights reserved.

© Publica, 2016, pentru ediția în limba română.

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

ISBN 978-606-722-166-4

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LAZENBY, ROLAND

Michael Jordan: viața / Roland Lazenby; trad.: Florin Tudose, Vasile Decu,

Raluca Chifu - București: Publica, 2016

Conține bibliografie

ISBN 978-606-722-166-4

I. Tudose, Florin (trad.)

II. Decu, Vasile (trad.)

III. Chifu, Raluca (trad.)

796(73) Jordan, M.

929 Jordan, M.

VICTORIA BOOKS este un imprint al editurii PUBLICA

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Bogdan Ungureanu

DESIGN: Alexe Popescu

REDACTORI: Silvia Dumitrache, Roxana Măciucă

CORECTORI: Rodica Crețu, Alina Ciulacu, Mirela Vișan, Elena Bițu

DTP: Dragoș Tudor

Dedicată memoriei lui
Tony Travis, Roy Stanley Miller, Lacy Banks,
L.J. Beaty și Ed McPherson,
frați pe vecie

Prolog 11

PARTEA ÎNTÂI: Cape Fear

1. Holly Shelter.....21

2. Baie de sânge în Wilmington.....33

PARTEA A DOUA: Începuturile

3. Influența.....47

4. Competitorul 63

5. Talentul neșlefuit.....79

PARTEA A TREIA: Apariția

6. Eliminarea.....101

7. Numărul 23 113

8. Transformarea 135

9. Jucătorul de cinci stele.....147

10. Adevăratul Michael.....163

PARTEA A PATRA: Albastru autentic

11. Bobocul	187
12. Ceva nou	225
13. Eroare de sistem	251

PARTEA A CINCEA: Debutantul

14. Goana după bani	269
15. Autoritatea unui jucător de culoare	281
16. Prima impresie	295

PARTEA A ȘASEA: Școala de zbor

17. Tânărul prizonier	319
18. Piciorul	333
19. La atac!	357

PARTEA A ȘAPTEA: Cinicul

20. Spectacolul	377
21. Regele Jordan	397
22. Zburând deasupra tuturor	419
23. Nunta din mașină	441
24. Tranziția	461
25. Zeul baschetului	481

PARTEA A OPTA: Victoria

26. Schema de atac în triunghi	499
27. Pariurile.....	519
28. Nu tot ceea ce strălucește e aur.....	537

PARTEA A NOUA: Cu mult mai mult

29. Lexusul	565
30. Înapoi pe terenul de baseball	577
31. Revenirea.....	591
32. Cantonamentul	615

PARTEA A ZECEA: Furie

33. Carnavalul	635
34. Recunoașterea.....	653
35. Autocarul în flăcări.....	677

PARTEA A UNSPREZECEA: Viața de apoi

36. Purgatoriul	711
37. Washington Wizards.....	729
38. Carolina	757
Mulțumiri.....	783
Note și surse.....	789

Prolog

Adversarul cască ochii mari, așa cum era de așteptat. E pe cale de a fi martorul celui tip de genialitate chinestezică ce i-a motivat pe oameni să inventeze tehnologia reluărilor cu încetinitor – ceva, orice, care să le permită să înțeleagă ce se întâmplă atunci când mișcarea păcălește mintea.

Scenariul este dureros de familiar. Ceva în schema de atac de la celălalt capăt al terenului nu a mers cum trebuie, astfel că a izbucnit contraatacul. Toată apărarea bate în retragere. Apărătorul a accelerat către fundul terenului și acum e amețit. Silueta aceea neagră îmbrăcată în roșu a intrat în posesia mingii și driblează prin haosul din teren la o viteză amețitoare. Trece mingea din dreapta în stânga și o scoate cu ambele mâini de sub coapsa stângă, pentru a executa lovitura finală.

Exact în acea clipă, limba îi iese din gură. Uneori scoate doar vârful, deasupra dinților, însă acum iese toată limba, grotesc, de parcă o păpușă caraghioasă și-ar bate joc pe mutește de adversar. Expresia are ceva obscen, de batjocură, ca și cum lovitura în sine nu ar fi fost suficient de jignitoare. De-a lungul secolelor, luptătorii au făcut instinctiv asemenea fețe pentru a-și speria inamicii. Poate că asta se întâmplă și acum ori poate că e așa cum spune el – o expresie unică de concentrare, moștenită de la tatăl său.

Oricum ar fi, acesta este momentul în care tânărul Michael Jordan, în vârstă de 22 de ani, atinge maximul de concentrare, fluturându-și limba în fața adversarului ca și cum ar fi însuși Shiva, zeul antic al morții și distrugerii. Limba intră în gură la fel de repede cum a ieșit în momentul în care Jordan se întinde, ridică mingea la nivelul umărului stâng și o rotește cu ambele mâini în dreptul feței, în clipa în care se desprinde de la sol, în zona liniei aruncărilor libere. Apărarea s-a prăbușit, iar creatura clăpăugă e deja lansată în aer, plutește pe deasupra adversarilor, trecându-și mingea în uriașa palmă dreaptă când se apropie de țintă. Brațul înțepenește o clipă asemenea unei cobre, pregătit să lovească pe măsură ce alunecă spre inel, suspendat într-un spațiu doar al lui, unde timpul pare anulat, pregătindu-se calm să execute lovitura finală. Pentru spectatori, acest balet unic al aruncărilor de sus* este profund emoționant. Declanșează un răspuns pavlovian, aproape carnivor, ca atunci când privești la televizor cum un leu devorează o antilopă.

Traectoria de atac a urmat un unghi aparent perfect de la decolare la aterizare. În timp, mai mulți profesori de fizică, ba chiar și un colonel al Forțelor Aeriene Americane au studiat fenomenul, încercând să răspundă la întrebarea care a obsadat tot globul: „Michael Jordan poate să zboare?” Au studiat „perioada de plutire” și au ajuns la concluzia că zborul său este iluzia produsă de viteza cu care se desprinde de podea.

Cu cât au vorbit mai mult despre mușchii pulpei și ai șoldului, despre fibrele ce permit mișcări rapide și despre „centrul echilibrului”, cu atât au lăsat din ce în ce mai mult impresia că sunt pe punctul de a-și pierde respirația.

Zborul lui Jordan, de la linia aruncărilor libere la inel, durează sub o secundă.

---

* Aruncările de sus sunt celebrele dunkuri sau slam-dunkuri, adevărate momente de deliciu pentru fanii baschetului. Pe parcursul traducerii, pentru fluidizarea lecturii, apar atât în varianta originală – *slam-dunk* –, cât și în echivalent românesc (n.t.).

E adevărat că și Elgin Baylor* și Julius Erving** erau capabili de perioade lungi de zbor – dar ei au jucat înainte de începutul epocii în care tehnologia le-a permis spectatorilor să savureze pe deplin jocul. Air Jordan a fost ceva cu totul diferit, un fenomen al epocii sale, departe de trecut și aparent imun la viitor.

Dintre milioanele de sportivi care au intrat vreodată pe teren, doar el a părut capabil să zboare.

Jordan însuși și-a pus aceeași întrebare, în primele luni ale carierei, când i se arătau înregistrări ale partidelor sale: „Oare am zburat? Mi se pare că da, cel puțin câteva clipe.“

Talentul rar este asemenea unei comete ce traversează fugitiv cerul, egalată în strălucire doar de urma de genialitate sclipitoare pe care o lasă în spate. La mulți ani după ultimul meci, cariera hipnotizantă a lui Jordan încă îi uluiește pe toți – fani, media, foști antrenori și colegi, ba chiar pe el însuși.

– Uneori, mă întreb cum va fi peste mult timp, când voi privi în spate la ce a fost, spunea cândva sportivul. Dacă voi crede că a fost aieva sau doar un vis.

A fost adevărat? Avea să vină o vreme, în anii din urmă, când un Jordan greoi, tras la față, descoperea că și el poate fi ținta ridiculizărilor și a ironiilor internetului, neiertător față de erorile din teren și de defectele sale omenești. Dar nimic nu va putea micșora cu ceva performanța pe care a adus-o în sport, ca jucător, în anii în care a fost, pur și simplu, o creatură dintr-o altă lume.

La început a fost doar Mike Jordan, un alt adolescent din Carolina de Nord, un aspirant cu viitor incert la o carieră în aviație după terminarea liceului. Începutul anilor 1980 a reprezentat debutul transformării sale în Michael, zeul coșurilor de baschet. În tot acest proces, personalitatea sa a devenit motorul creșterii imperiului comercial Nike, care l-a declarat, în scurt timp, împărat, poziție ce l-a eliberat și încătușat în egală măsură. A devenit întruchiparea

* Jucător american de baschet, acum retras. A jucat treisprezece sezoane în NBA pentru Los Angeles Lakers (n.r.).

** Jucător de baschet cunoscut sub pseudonimul Dr. J., unul dintre cei mai buni slam-dunker (n.r.).

competenței. Niciun om din lume nu putea să facă ceva la fel de bine pe cât juca Michael Jordan baschet.

- Competența sa este întrecută doar de încrederea lui în sine, nota Lacy Banks, veteranul cronicar sportiv din Chicago.

Sportul profesionist a avut mereu de luptat cu imaginea sa negativă: bărbați în toată firea care aleargă de colo-colo în chiloți. „Zborul“ lui Jordan a dus sportul la un nou nivel. Subtil la început, un plus de „cool“ în teren. În scurt timp însă, a făcut ca tot mapamondul să se entuziasmeze, pe măsură ce programele americane de televiziune au ajuns la apogeul influenței lor. Reclama sa irezistibilă la Gatorade, din 1991, a devenit mantra unei întregi generații: „Visez uneori că eu sunt el; așa visez c-ar fi... de-aș fi și eu ca Mike...“.

Convergența culturii și tehnologiei i-a încredințat rolul nemaivăzut de zeu absolut al sportului mondial și al unui uriaș imperiu comercial, artizanul unui spectacol în fața căruia toată lumea a rămas fără cuvinte. Art Chansky, scriitorul sportiv care nu l-a remarcat pe Jordan atunci când l-a văzut evoluând la echipa Universității Carolina de Nord, își amintește ce surpriză a trăit când l-a reîntâlnit ulterior la Chicago.

- Am fost șocat, când am mers pe vechiul stadion din Chicago, să constat ce efect are asupra mulțimii simpla sa intrare pe teren, drumul obișnuit prin fața tribunei din spatele panoului. Vorbim despre bărbați și femei în toată firea. Aveți idee cât costă biletele în tribuna respectivă? Doar pentru că Michael era la câțiva metri de ei. Le-am privit figurile, ce fețe făceau. Părea că tocmai intră Mesia în teren. Apoi, la vestiar, l-am văzut înconjurat de zeci de ziaristi.

Mesia însuși. Jordan a devenit atât de venerat de la sezon la sezon, încât Tim Hallam, vechiul responsabil de PR al celor de la Bulls, a ajuns să-i spună Iisus. Îl auzea întrebând: „L-ai văzut azi pe Iisus?“ Evoluția lui Jordan a fost propulsată de ceea ce părea a fi un destin de neoprit. Ralph Sampson, care a fost adversarul lui în memorabila competiție pentru titlul de jucătorul universitar al anului, a urmărit cu fascinație evoluția lui Jordan în deceniile ce au urmat. Da, Jordan avea toate calitățile fizice necesare și o disciplină nemaivăzută,

recunoaște Sampson, dar nu putem în niciun caz să facem abstracție de norocul său colosal. A fost binecuvântat cu cei mai buni antrenori și cu extraordinari colegi de echipă.

— Vreau să spun că a muncit pentru joc și a fost motivat să fie mereu mai bun, observa Sampson într-un interviu din 2012, în ajunul includerii sale în galeria personalităților sportive, Hall of Fame. Dar a beneficiat de cele mai bune circumstanțe, de cea mai bună echipă și de cei mai buni antrenori, care au știut să-i înțeleagă talentul și abilitățile și să-i asigure cei mai buni coechipieri. Cred că el este rezultatul tuturor acestor factori.

Jordan însuși a înțeles cel mai limpede lanțul de evenimente ce i-au construit viața.

— Sincronizarea este totul, declara el, privind înapoi, pe când era aproape să împlinească 50 de ani.

Și totuși, sincronizarea și norocul au constituit doar fundația misterului Jordan. George Mumford a fost pur și simplu uluit să constate ritmul foarte activ cu care Jordan își susținea antrenamentele la vârsta de 32 de ani. Auzind despre apetitul său formidabil și despre orele puține de somn, psihologul proaspăt intrat în echipa celor de la Bulls a bănuțit că avea de-a face cu un maniaco-depresiv sau cu un bipolar, poate chiar ambele.

— Era frenetic, umplea locul cu energia sa debordantă, își amintește Mumford despre primul antrenament în care l-a observat pe Jordan. Mi-am spus că e ceva necurat la mijloc, că nu are cum să reziste în ritmul ăsta.

Mumford a crezut că Jordan se afla în stadiul maniacal al unui tablou psihiatric. Maniaco-depresivii prezintă perioade de dispoziție foarte energică, urmate de episoade de depresie cruntă. Psihologul l-a studiat pe Jordan în săptămânile ce au urmat, încercând să identifice semnele depresiei. Însă a ajuns curând la concluzia că energia și hipercompetitivitatea erau pur și simplu elemente din natura sportivului. El însuși fost jucător de baschet la Universitatea din Massachusetts, unde fusese coleg de cameră cu Julius Erving, avea experiență cu sportivii de elită. Dar și-a dat repede seama că Jordan era destul de diferit de tot ce văzuse până atunci. „Zona“ de înaltă

performanță pentru accesarea căreia ceilalți sportivi muncesc din greu era, în cazul lui, nivelul obișnuit de funcționare.

— Michael căuta să se motiveze pentru a rămâne în starea aceea, explică Mumford. Cu cât te menții mai mult în zonă, cu atât mai mult vrei să stai acolo. Cei mai mulți dintre noi nu pot susține așa ceva. Abilitățile lui de a găsi acea stare, de a se concentra și de a se izola de mediu erau pur și simplu supraumane. Crede-mă, el pur și simplu venea din altă parte.

Dar pe terenul de joc?

— Era ochiul uraganului, declara Mumford. Cu cât mai frenetice deveneau lucrurile, cu atât mai calm era el.

Jordan și-a petrecut primii ani din carieră încercând să-și dea seama cum să-și controleze talentul pentru a lucra în echipă, deoarece, dincolo de orice, avea nevoie să câștige. „Zborul“ a atras atenția publicului, iar competitivitatea sa accentuată a păstrat luminile ațintite asupra lui.

Fascinația publicului s-a îndreptat în curând către ambiția sa neobosită, ambiție cu care a testat orice și pe oricine de-a lungul carierei. Și-a testat prietenii și pe cei dragi pentru a le verifica loialitatea; și-a testat antrenorii și colegii de echipă pentru a vedea dacă inimile și mințile lor erau suficient de puternice pentru a sta lângă el în teren. Cu cât a acumulat mai multă experiență, cu atât i-a testat mai mult pe cei cu care lucra. A stabilit un soi de record în duritatea cu care i-a testat pe cei din jurul său. James Worthy, prietenul și colegul lui de la echipa universitară, îl descria ca pe un ticălos.

Jordan nu a negat.

— Pot fi destul de dur, mărturisea el în 1998.

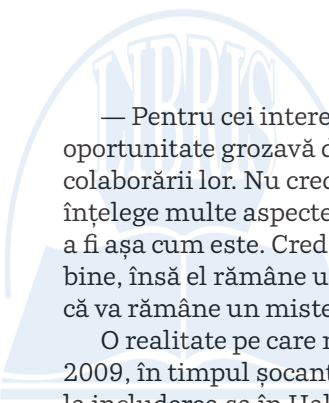
Dar, mai presus de orice, s-a testat pe sine.

Se pare că a descoperit secretul destul de devreme în carieră: cu cât punea mai multă presiune pe el, cu atât creștea abilitatea sa de a se ridica la înălțimea momentului.

Și totul a devenit mult mai complex.

Tex Winter, antrenorul secund de la Chicago Bulls care a lucrat cu Jordan mai mult decât oricare alt antrenor, mărturisea că acesta era figura cea mai complexă din câte întâlnise în șase decenii de activitate.

— Pentru cei interesați de psihologia personalității, el e o oportunitate grozavă de studiu, declara Winter spre finalul colaborării lor. Nu cred că am inteligența necesară pentru a înțelege multe aspecte din modul său de a funcționa astfel, de a fi așa cum este. Cred că sunt capabil să-l analizez destul de bine, însă el rămâne un mister în prea multe privințe. Și cred că va rămâne un mister; chiar și pentru el însuși.

O realitate pe care mulți fani aveau să o înțeleagă abia în 2009, în timpul șocantului discurs pe care Jordan l-a ținut la includerea sa în Hall of Fame, când și-a exprimat opiniile dure față de multe figuri majore din cariera sa, inclusiv față de Dean Smith, antrenorul echipei de la Universitatea Carolina de Nord (UCN). Foștii colegi, comentatorii sportivi, fanii – au fost cu toții surprinși în mod neplăcut de cuvintele lui Jordan. Iată că nu era ceea ce crezuseră ei în toți acei ani de început, când imaginea sa părea fără cusur.

Au crezut că știau cine era. Dar s-au înșelat.

PARTEA ÎNTÂI

Cape Fear

Holly Shelter*

„Nașul baschetului“, cum l-au supranumit fanii din toată lumea, s-a născut cu nasul plin de sânge, tocmai la Brooklyn, din toate locurile din lume, în 1963, într-una dintre acele duminici reci de februarie în care frigul ridică din canalizarea stradală coloane groase de abur, ce învăluie toate cele zece etaje ale Spitalului Cumberland. Howard Garfinkel, guru al baschetului, remarcă amuzat că acest spital a fost și locul de naștere al fraților Albert și Bernard King**, un soi de tărâm de basm într-un oraș ce prețuiește mult figurile sportive.

În ciuda aurei începuturilor în Brooklyn, forța extraordinarei vieți a lui Jordan a fost imprimată în alt loc și în alt timp, mai exact odată cu nașterea străbunicului său, la începutul secolului XX, în câmpiile de pe coastă, din Carolina de Nord.

Vorbim despre o epocă în care moartea era la tot pasul. O puteai vedea în fiecare dimineață cum se furișează de-a lungul apei și umple aerul cu duhoarea ei pestilențială. Pescărușii țipau ca niște spirite rele la marginea coloniilor de barăci, unde nimeni nu îndrăznea să creadă că supraviețuirea este

---

* Zonă din comitatul New Hanover, din statul american Carolina de Nord. În traducere, Sfântul Adăpost (n.t.).

** Jucători profesioniști de baschet din NBA (n.r.).

un drept. Acolo a început povestea lui Michael Jordan, într-o cocioabă*, pe malul râului cu apă neagră ce șerpuiește prin pădurea de pini și prin mlaștini, unde luna își unduiește tăcută reflexia și misterul atârnă greu la fiecare pas, precum mușchiul de pe copacii din pădure.

Suntem în vara anului 1891, la o distanță de doar 26 de ani de la încheierea cumplitelor violențe și a confuziei Războiului Civil American. Acțiunea se petrece într-un cătun de pe marginea râului, cu numele de Holly Shelter, în ținutul Pender, la nici 50 de kilometri de Wilmington, 60 de kilometri pentru cine se aventurează, așa cum au făcut strămoșii lui Jordan, pe apele învolburate ale râului Cape Fear. Locul a fost botezat astfel în onoarea sfinților copaci ce i-au adăpostit pe soldații Revoluției în nopțile lungi de iarnă. Savana e mărginită de o serie de mlaștini care, în zilele sclaviei, au fost, de asemenea, adăpost pentru fugari, doar că un adăpost de altă natură. Se pare că una dintre cele mai vaste plantații din regiune a aparținut unui predicator alb pe nume Jordan. După emancipare, mulți sclavi liberi din zonă s-au îndreptat spre Holly Shelter.

— Și-au făcut casă în mlaștină, explica Walter Bannerman, o rudă îndepărtată a familiei Jordan. Holly Shelter nu era altceva decât o mlaștină.

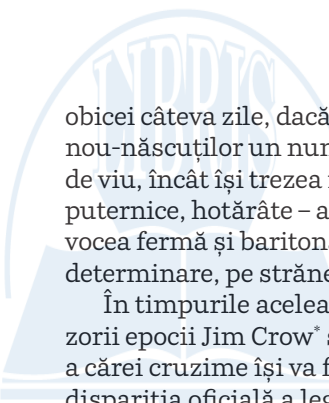
Dar vremurile grele au golit de sens numele locului, întrucât curând nu a mai rămas nimic care să amintească de adăpostul de altădată.

De aici și primul aspect remarcabil al venirii pe lume a străbunicului sportivului.

S-a născut într-o zi normală de caniculă, la finalul lui iunie 1891, după una dintre teribilele furtuni de pe coastă ce i-au necăjit adesea pe locuitorii de lângă râu. Necrologurile înregistrează un număr șocant de copii născuți morți sau morți la scurt timp după naștere în cocioabele de la marginea râului. Într-adevăr, se întâmpla atât de des ca un copil să moară la scurt timp după naștere, încât oamenii așteptau de

---

* În original, *shotgun shack*. Tip de locuință în sudul Statelor Unite de la sfârșitul Războiului Civil American (1861-1865) până în anii 1920. Este o casă îngustă, dreptunghiulară, primară, fără verandă (n.r.).

obicei câteva zile, dacă nu chiar săptămâni, înainte de a le da nou-născuților un nume. Dar acest copil era foarte viu, atât de viu, încât își trezea mama în fiecare noapte cu niște țipete puternice, hotărâte – așa cum, mulți ani mai târziu, își va folosi vocea fermă și baritonală pentru a-l pune la punct, cu aceeași determinare, pe strănepotul său, Michael, de șase ani.

În timpurile acelea, Carolina de Nord era măturată de zorii epocii Jim Crow* și de politicile supremației albe, o epocă a cărei cruzime își va face simțită prezența mulți ani după dispariția oficială a legilor rasiale. Într-o lume de atrocități teribile, străbunicul lui Michael Jordan avea să ducă o viață de sărăcie cruntă, într-un mediu impregnat de rasism. Încă și mai cruntă a fost moartea care i-a secerat pe toți cei dragi din jurul lui, prieteni și verișori, prunci, fete tinere și fături, toți de-a valma, în majoritatea lor tineri aflați la început de drum în viața comunităților de coastă.

Dar încă nu am ajuns la povestea acelor zile foarte triste. La momentul nașterii sale, în 1891, mama străbunicului lui Michael Jordan, Charlotte Hand, de 21 de ani, se afla într-o oarece încurcătură, întrucât nu era măritată cu omul care o lăsase însărcinată, Dick Jordan.

Conceptul de mariaj în sine era ceva bizar în lumea comunităților de coastă, întrucât legile statului Carolina de Nord interziceau, printre alte privilegii, căsătoria între sclavi. Legile statului fuseseră încă și mai barbare, permițând, la un moment dat, proprietarilor de sclavi să-i pedepsească pe tinerii negri prin castrare.

În confuzia generală din anii 1890, tânărul Dawson Hand se putea baza pe un singur lucru, anume pe iubirea mamei lui. El avea să fie unicul ei copil și viața avea să îi lege printr-un puternic sentiment de afecțiune. După naștere, Charlotte a dus copilul la familia Hand, iar în următorii ani au locuit cu doi dintre frații femeii. Copilul avea să figureze în catastifele oficiale, în primele două decenii de viață, ca Dawson Hand. Oricât de bine primiți aveau să fie mama și

---

* Jim Crow nu este numele unei persoane, ci al unei epoci. Inspirat dintr-un cântec popular rasist, a ajuns să definească perioada opresiunii guvernamentale față de afro-americani și a segregacionismului american. Literal, *crow* înseamnă „cioară“ (n.t.).

copilul între rude, tânărul Dawson va observa destul de repede diferența flagrantă dintre el și restul familiei.

Cei din familia Hand aveau tenul deschis, atât de deschis, încât mulți dintre ei „treceau“ cu ușurință drept albi sau indieni, în timp ce membrii familiei Jordan aveau tenul ciocolatiu. Unii membri ai familiei Hand își vor aminti, mulți ani mai târziu, că dintre toate rudele lor, de-a lungul mai multor generații, un singur copil a fost cu adevărat negru. Clanul Hand din ținutul Pender era, practic, una dintre cele mai proeminente familii proprietare de sclavi din regiune, astfel că progenitura de culoare a ajuns într-o asemenea măsură bârfa ținutului, încât unul dintre bărbații din familie nu a mai suportat situația și a spus ce nu trebuia spus – negrul Hand era fratele său. Așa se explică de ce Dawson a luat la un moment dat în adolescență numele tatălui, devenind Dawson Jordan în registre.

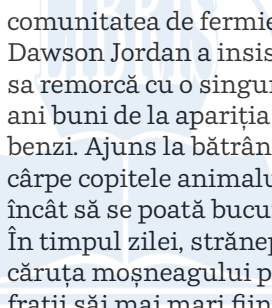
Dawson Jordan a ajuns un bărbat care, la prima vedere, nu avea prea multe în comun cu statura strănepotului său. Dawson era scund – nu mai mult de 1,53 metri, după unii – și îndesat. În plus, a fost schilod, condamnat să târâie toată viața după el un picior bolnav.

Totuși, asemenea viitorului strănepot, Dawson s-a arătat a fi un bărbat de o colosală putere fizică. S-a dovedit a fi și la fel de neînfricat, de o duritate neobișnuită, ce i-a permis să facă o serie de fapte de vitejie care au intrat în legenda comunității sale de-a lungul mai multor decenii. Dar cel mai important este că, în ciuda sortii potrivnice, pe care urmașii de azi nu prea o mai înțeleg, Dawson Jordan a rămas într-o oarecare măsură un bărbat neînvingător și dârz.

Viața excepțională a lui Michael Jordan ar putea ascunde un factor despre care putem crede pe bună dreptate că a jucat rolul cel mai important în modelarea caracterului său: sportivul și-a petrecut cei mai mulți dintre anii de formare în sânul unei familii cu patru generații de bărbați Jordan, realizare în sine remarcabilă, dacă ținem cont de factorii sociali ce au amenințat multă vreme viețile bărbaților afro-americani.

Străbunicul, „Dasson“, cum îl numea adeseori, a fost o figură cu o mare autoritate în viața micuțului Michael. Toți membrii familiei au trăit împreună aproape un deceniu în

comunitatea de fermieri din Teachey, Carolina de Nord. Dawson Jordan a insistat să fie lăsat să se deplaseze cu mica sa remorcă cu o singură osie, trasă de măgăruș, chiar și după ani buni de la apariția automobilelor și a șoselelor cu patru benzi. Ajuns la bătrânețe, el nu uita niciodată să înfășoare în cârpe copitele animalului și să păstreze osia bine unsă, astfel încât să se poată bucura de plimbările sale nocturne în liniște. În timpul zilei, strănepoților le plăcea la nebunie să urce în căruța moșneagului pentru o plimbare la oraș, Michael și frații săi mai mari fiind foarte amuzați să necăjească porceii pe care bătrânul i-a crescut până la moartea sa, survenită în 1977, la câteva zile după ce Michael împlinise paisprezece ani.

Ce nu știa până atunci adolescenții Jordan era că măgarul și porcii – și, de fapt, toate poveștile bătrânului – erau trofee ale unei vieți bine orânduite. Cum avea să explice Michael după mulți ani, Dawson Jordan nu a fost omul care să vorbească despre trecut sau despre importanța animalelor. Și totuși, pe chipul celebrului strănepot se observă o lacrimă ori de câte ori vine vorba despre străbunicul lui.

— A fost un dur, spunea Jordan despre bătrân. Da, asta a fost.

Râul

Îți poți face o idee despre lumea lui Dawson Jordan dacă petreci o dimineață pe malul râului din nord-estul Cape Fear, în Holly Shelter. Azi e zonă rurală de agrement și rezervație naturală, însă lumina de acolo e aceeași dintotdeauna, brută și orbitoare în majoritatea zilelor, dansând în reflexia apei, difuză în ceața dimineții. Pentru a te ascunde de ea, trebuie să avansezi în interiorul ținutului, printre mlaștinile și râmnicele savanei, către solitudinea umbrită de pădurile de pin, cândva virgine.

Acolo a copilărit Dawson Jordan, acolo a muncit la gropile de gudron din pădure, doborând ultimii copaci gigantici ai

regiunii, pe care îi încărca pe platforme uriașe ce pluteau în josul râului, către porturile din Wilmington.

Nu era o muncă pentru cei slabi de înger.

Dawson Jordan a devenit bărbat imediat după debutul secolului XX, pe măsură ce vechiul stil de viață de la marginea râului dispărea încet și sigur, împreună cu pinii uriași cu ramuri bogate, odată cu apariția camioanelor de mare tonaj. Copilăria și adolescența sa au fost definite, practic, de viața în preajma râului străvechi și de pădurile primitoare din jurul cursului apei. Știa să vâneze în sălbăticie, știa cum să curețe și să prepare vânatul. Ajuns la bătrânețe, va fi adesea solicitat de cabanele de vânătoare pentru priceperea sa de a pregăti bucate vânătorești.

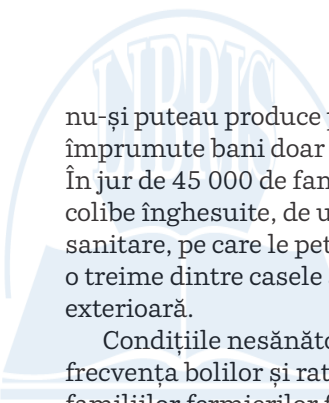
A început să muncească la nouă ani, după ce a convins autoritățile că avea, de fapt, unsprezece ani, pentru a fi considerat apt să muncească pe teren. Știa deja să citească și să scrie, întrucât frecventase Școala Comunală pentru Copiii de Culoare, școală improvizată într-o singură încăpere, unde cursurile țineau patru luni și erau frecvent întrerupte pentru ca tinerii să poată munci pe câmp sau în pădure.

— Părinții îmi povesteau cât de grea era munca de tăiere a șipcilor de lemn la gater, își amintea Maurice Eugene Jordan, o rudă îndepărtată care a trăit și a muncit ca fermier în ținutul Pender.

Elevii erau obligați să-și taie singuri lemnele pentru foc și să se îngrijească de soba din micuța lor școală, fapt valabil și pentru elevii albi, care învățau în școli mai bune.

În primele decenii ale secolului XX, aici nu existau electricitate sau apă curentă, iar instalații sanitare, doar ici și colo, precum și puține drumuri pavate. Și, deloc surprinzător, aproape că nu exista clasă de mijloc, ceea ce înseamnă că bărbații, fie ei albi sau negri, își ocupau zilele cu muncile grele ale câmpului, ca arendași, dijmași sau simpli muncitori pentru o mână de proprietari de pământuri.

Potrivit unui studiu amănunțit realizat de Consiliul Agriculturii din Carolina de Nord în anul 1922 și care a avut în vedere 1 000 de familii de fermieri, arendașii câștigau mai puțin de 30 de cenți pe zi, uneori chiar zece cenți pe zi, în ciuda orelor multe de muncă; studiul mai arăta că aceștia

nu-și puteau produce propria hrană, fiind adesea obligați să împrumute bani doar pentru a mânca și a-și plăti facturile. În jur de 45 000 de familii de fermieri fără pământ trăiau în colibe înghesuite, de una sau două camere, fără instalații sanitare, pe care le peticeau cu straturi de hârtie de ziar. Doar o treime dintre casele arendașilor aveau măcar o toaletă exterioară.

Condițiile nesănătoase de viață explică în mare măsură frecvența bolilor și rata mortalității infantile în rândul familiilor fermierilor fără pământ, arăta studiul, adăugând că, în cazul familiilor de culoare, rata deceselor era de peste două ori mai mare decât cea înregistrată în rândul familiilor fermierilor albi.

Charlotte Hand și fiul ei, Dawson, s-au descurcat cumva în aceste circumstanțe nefaste, fiind ajutați de familia Hand, care se ocupa cu transportul lemnului pe apă. Probabil că de la ei a învățat Dawson cum să manevreze o plută. Oricum, legenda familiei și a comunității spune că a devenit foarte priceput de la o vârstă fragedă.

Nu era deloc ușor să clădești buștenii pe plutele uriașe și să-i transporti pe râul turbulent, înțesat de șerpi, umflat de furtuni și agitat de curenți schimbători. Îți trebuia o forță fizică formidabilă pentru a reuși să duci cu bine la destinație, pe meandrele râului, un lanț de trei plute încărcate cu bușteni masivi. Cu toate acestea, se pare că lui Dawson i-a plăcut să muncească la râu, principală rută comercială a acelor vremuri.

Tânărul Dawson a lucrat împreună cu vărul său, Galloway Jordan, și el infirm de un picior. Maurice Eugene Jordan, o rudă care a locuit și a muncit la fermele din Pender, își amintea poveștile pe care tatăl său, Delmar Jordan, i le zicea despre Dawson.

— Se spunea că Dawson era cu adevărat foarte priceput în manevrarea plutei cu bușteni. Galloway Jordan avea un picior beteag, la fel ca Dawson. Cei doi erau foarte apropiați.

Râul Cape Fear era plin de curenți, ceea ce reprezenta o provocare suplimentară pentru cei care lucrau acolo, explică Maurice.

— Trebuia să fie în permanență atenți la curenți. Curenții apăreau și dispăreau în funcție de ciclurile lunare. Când curentul de apă era suficient de mare, oamenii se puteau folosi de el pentru a avansa, dar când apa era liniștită, erau obligați să lege plutele de mal și să aștepte.

Așteptarea dura câteva ore.

— Aveau la ei cratițe și de-ale gurii, așa că, atunci când aveau de așteptat, coborau de pe plute și poposeau pe vreun deal de lângă râu unde își făceau de mâncare.

O muncă dură și periculoasă, prestată încă din vremurile coloniale de un amestec de sclavi liberi, plutași de meserie și țărani capabili să facă față unor asemenea provocări. Cei care munceau la râu reprezentau clasa cea mai de jos și cea mai prost plătită, câștigând adesea doar câțiva cenți pe zi, aproximativ la fel ca arendașii cei mai modești. Cu toate acestea, lui Dawson Jordan îi plăcea libertatea pe care i-o oferea acea muncă.

Arhivele de recensământ îl înregistrează ca muncitor „independent“, și nu ca angajat al vreunei firme. În plus, munca îi oferea oportunitatea unor excursii periodice în exotical port Wilmington, plin de corăbii, vapoare și marinari din toată lumea, precum și de baruri și bordeluri.

Ni-l putem cu ușurință imagina pe Dawson Jordan acum 100 de ani, stând liniștit pe pluta sa, pe râu, într-o noapte răcoasă, dar senină, și admirând strălucirea stelelor. E foarte posibil ca astfel de nopți petrecute sub firmamentul bolții cerești să fi fost pentru tânărul Dawson singurele momente de evadare dintr-o lume adesea copleșitoare. Probabil că acesta a fost maximul de pace pe care și l-a permis străbunicul lui Michael Jordan.

Zeci de ani mai târziu, strănepotul lui Dawson avea să admită că, pentru el, terenul de baschet reprezintă singurul refugiu, singurele clipe de liniște autentică, singura evadare dintr-o lume cu mult mai tulburătoare și mai frustrantă decât și-ar putea imagina milioanele de fani și admiratori. Cei doi Jordan au avut multe în comun de-a lungul unui secol, deși în sensuri deosebite și în situații de viață complet diferite. Cu siguranță că Dawson Jordan și-ar fi dorit, măcar în unele

dintre zilele sale brutale și dificile, să guste câte ceva din traiul dulce al strănepotului său.

Clementine

Spre deosebire de Michael, care, la vremea lui, a avut acces la multe dintre cele mai sofisticate și atrăgătoare femei de pe planetă, Dawson cel scund și beteag a locuit împreună cu mama lui într-o comunitate mică și izolată și și-a câștigat traiul prestând munci grele și periculoase în pădure și pe râu. A înțeles câte ceva din ceea ce înseamnă dragostea romantică când, într-un final, mama lui s-a îndrăgostit de un arendaș din Holly. Când s-au căsătorit, în 1913, Isac Kelion se apropia de 60 de ani, fiind cu 30 de ani mai vârstnic decât ea. Fericirea celor doi i-a ferit, probabil, lui Dawson prilejul de a visa la propria lui fericire conjugală.

Și iată că, în timp, în ciuda sortii potrivnice, Dawson a ajuns să fie îndrăgostit de o tânără pe nume Clementine Burns. E foarte posibil ca numele fetei să fi fost inspirat de foarte popularul cântec „Oh My Darling, Clementine”, lansat în 1884. Era cu un an mai în vârstă decât Dawson și locuia cu părinții ei și cu alți șapte frați și surori mai mici în Holly Shelter. În anumite privințe, viitorul ei era la fel de limitat ca al lui. Idila a început la fel ca multe altele din vremurile acelea, prin conversații timide ce au devenit tot mai îndrăznețe cu timpul. Nu după multă vreme, Dawson s-a îndrăgostit; detaliu important, ținând cont de natura profund emoțională a celor din familia Jordan.

În ianuarie 1914, cei doi îndrăgostiți și-au spus jurămintele de căsătorie și și-au început viața împreună. Opt luni mai târziu, Clemmer, cum i se spunea Clementinei, l-a anunțat pe Dawson că e însărcinată, iar în aprilie 1915, în micuța lor baracă de lângă râu a venit pe lume un băiețel puternic și sănătos. L-au botezat William Edward Jordan. Și

avem toate indiciile pentru a crede că Dawson a fost extrem de fericit cu ocazia acestui eveniment.

Măcar de-ar fi ținut mai mult fericirea de-atunci.

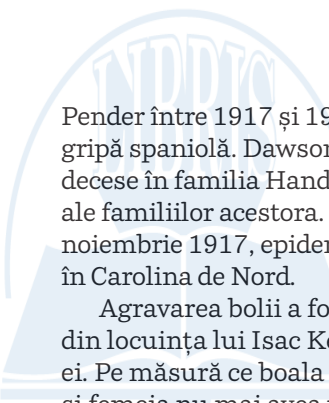
Primii nori negri au apărut imediat după naștere, odată cu febra din timpul nopții și disconfortul la urinare. Apoi Clemmer a început să tușească și să scuipe sânge. Simptomul cel mai evident a fost apariția propriu-zisă a tuberculelor, nodului ce se formează pe oase și tendoane.

— Tuberculoza era boala negrilor, spunea Maurice Eugene Jordan. Și pe atunci nu prea aveau ce să-i facă.

Boala se transmitea prin aer, fiind foarte contagioasă. E adevărat că, dintre statele Sudului, Carolina de Nord a fost unul dintre primele în care s-a deschis un spital pentru negri, în 1899, doar că acesta era o unitate privată, cu câteva zeci de paturi și costuri prohibitive. Singura alternativă pentru familiile celor bolnavi era ridicarea unui cort alb în curtea casei, unde bolnavii erau ținuți în ultimele lor zile de viață, cu speranța că nu se va declanșa o epidemie. Dar sfârșitul putea să întârzie luni sau chiar ani întregi. Clemmer Jordan, spre exemplu, a fost consultat de un medic în stadiile incipiente ale bolii și a murit abia într-o dimineață din aprilie 1916, la scurtă vreme după prima aniversare a fiului ei.

Pe atunci se întâmpla frecvent ca văduvii tineri să-și abandoneze copiii. Dawson ar fi putut încredința copilul familiei lui Clemmer. Mai departe, ar fi avut opțiunile sale, ținând cont de faptul că portul Wilmington oferea multe oportunități pentru tinerii care căutau să se angajeze ca bucătari pe vasele ce veneau și plecau neconțenit din port. Dar registrele publice ale timpului arată un adevăr simplu: Dawson își iubea foarte mult atât mama, cât și copilul. Cel puțin așa reiese din acțiunile sale. Această determinare a sa de a construi o familie reprezintă prima dovadă de putere din povestea ce va purta numele lui Michael Jordan.

După doar câteva luni, Dawson a primit o nouă lovitură. Mama, ajunsă abia la finalul celei de-a patra decade de viață, avea probleme grave cu rinichii. Moartea fusese mereu o constantă în câmpiile de pe coastă, însă rata mortalității s-a dublat, apoi a crescut de trei și ulterior de patru ori în ținutul

Pender între 1917 și 1918, din pricina celebrei epidemii de gripă spaniolă. Dawson a fost martorul unui număr-record de decese în familia Hand, precum și în rândurile muncitorilor și ale familiilor acestora. În doar 90 de zile, între septembrie și noiembrie 1917, epidemia a curmat mai bine de 13 000 de vieți în Carolina de Nord.

Agravarea bolii a forțat-o pe mama lui Dawson să se mute din locuința lui Isac Keilon înapoi în casa în care locuise cu fiul ei. Pe măsură ce boala se apropia de nefericitul deznodământ și femeia nu mai avea putere, Dawson a adus în casă o tânără pe nume Ethel Lane, care avea, la rândul ei, o fiică și putea să se îngrijească atât de copii, cât și de muribunda Charlotte. La scurt timp după sosirea lui Ethel, a murit subit Isac Keilon. La trei luni după ce l-a îngropat pe Keilon, Dawson a condus-o pe ultimul drum pe mama sa, răpusă de boala de rinichi.

Dawson a îngropat-o pe Charlotte Hand Keilon în Bannerman's Bridge Road, în Holly. Băiatul care își dorise întotdeauna o familie a rămas singur pe lume, cu excepția copilului ce i se juca printre picioare. Tatăl și fiul vor trăi și vor munci toată viața împreună, mutându-se dintr-o baracă în alta de-a lungul comunităților de pe coastă, trămuindu-și câștigurile astfel încât să facă față sărăciei.

Cei doi nu vor reuși să agonisească prea mult în viață, după cum arată registrele publice, însă timpul va demonstra că au lăsat o moștenire destul de importantă generației următoare. Și asta în ciuda unei alte moșteniri ce aștepta pitită în cețurile de pe Cape Fear; ceva înșelător și aproape supraréalist.

Baie de sânge în Wilmington

Michael Jordan a străbătut adeseori calea către trecutul irecuperabil, pe drumurile de țară din Cape Fear sau prin amintirile despre viața în câmpiile de coastă. Dacă părăsești autostrada Interstate 40 pe la Chapel Hill, vezi cum Piedmontul deschide calea Câmpiilor de Coastă, câmpuri bogate și întinse, mărginite de un amestec monoton de pini uscați și hambare abandonate, care în alte timpuri erau folosite la uscarea tutunului. Nu după mult, dai de Teachey, apoi de Wallace, pe urmă de Burgaw și Holly, comunitățile de fermieri de unde s-au ivit originile familiei Jordan.

În zilele noastre, sistemul interstatal de autostrăzi acoperă o parte însemnată din moștenirea tulburătoare de la Cape Fear cu mulți kilometri de asfalt uniform și cu ciorchini de benzinării și restaurante, întrerupte ici-colo de indicii vagi ale trecutului cultural al Carolinei, și anume spațiile special amenajate pentru grătar.

Cu toate că nu găsești nicăieri nici cea mai mică referință la mișcarea supremației albe generată de democrați, în plină desfășurare în zilele lui Dawson, rănilor trecutului – legate de evenimente petrecute cu mult timp în urmă în Wilmington –

găsesc uneori căi ciudate și ironice de a-și face simțită prezența în viața lui Michael Jordan.

Până la finalul anilor 1890, în perioada ce a urmat după Reconstrucție*, democrații Dixie** au reușit să readucă Carolina de Nord sub controlul politicilor albe, însă nu și în Wilmington și Câmpiile de Coastă, ce au rezistat grație forței celor peste 120 000 de negri cu drept de vot din zonă. Cu o clasă superioară emergentă a negrilor, două ziare ale negrilor, un primar negru, poliție integrată și un spectru de afaceri controlate de negri, regiunea se pregătea să devină un fel de Atlanta. Confrunțați cu această realitate, democrații au știut doar să instige la rebeliune, provocând o revoltă rasială în Wilmington pe 11 noiembrie 1898, când albi, stârniți de retorica demagogică a democraților, au dat foc sediului unui ziar al negrilor ce îndrăznise să publice articole împotriva Partidului Democrat.

În cursul aceleiași zile, pe străzile orașului au început să răsunе focuri de armă, provocate de o grupare de albi ce-și luaseră numele de Cămășile Roșii. A doua zi după carnagiu, morga a raportat paisprezece cadavre, dintre care treisprezece persoane de culoare, însă statisticile neoficiale indică aproximativ 90 de morți. Violențele s-au extins, astfel că numeroase familii de culoare au fugit în mlaștinile de la marginea orașului, unde erau urmărite de membrii Cămășilor Roșii. Se spune că în mlaștini și-au găsit sfârșitul mulți negri în zilele masacrului, însă rămășițele lor nu au fost recuperate nici în ziua de azi.

A doua etapă a rebeliunii planificate a avut loc în ziua următoare, când notabilitățile de culoare ale orașului – clerici, oameni de afaceri și politicieni – au fost escortate la gară și expediate din oraș pentru totdeauna.

Această victorie răsunătoare a supremației albe va asigura viitorul doctrinei de-a lungul mai multor decenii ce vor urma. Charles Aycock, guvernatorul ales în 1900, s-a impus cu o

* E vorba despre anii 1865–1877, după Războiul Civil american (1861-1865) (n.t.).

** Democrații din Sud, fideli politicilor Jim Crow. E interesant de remarcat faptul că democrații din Nord i-au numit pe democrații conservatori din Sud *dixiecrats* chiar și în vremuri mai recente, cum ar fi anii 1990 (n.t.).

agendă legislativă ce urmărea îndeaproape mesajul violent al rebeliunii.

— Sudul nu va cunoaște progres pentru niciuna dintre rase până ce negrii nu vor fi înlăturați din procesul politic, avea să declare Aycock.

Punctul forte al planului a fost condiționarea dreptului de vot prin alfabetizare, ceea ce a dus la scăderea numărului negrilor din listele de votare de la peste 120 000 la maximum 6 000.

Asemenea nedreptăți și violențe nu ar fi putut avea loc fără acordul tacit al statului și al forțelor de ordine, la care se adaugă eforturile de intimidare venite din partea altor forțe. Se pare că până în anii 1940–1950, în tot ținutul Duplin, unde a locuit familia Jordan, rămăseseră doar doi votanți de culoare pe liste, conform lui Raphael Carlton, unul dintre aceștia.

Fiu al unui arendaș, Raphael Carlton a lucrat în tinerețe în Duplin, în același timp cu familia Jordan, chiar dacă tatăl lui a insistat întotdeauna să-și facă timp și pentru școală. În cele din urmă, Carlton a urmat cursurile Universității Shaw, din apropiere, unde a obținut o diplomă în pedagogie la finalul anilor 1940. Face parte dintr-o generație de dascăli negri dedicați, care au revenit pe pământurile natale după ce au obținut diplome universitare. Își amintește cum, la o întâlnire a profesorilor de culoare petrecută în zilele apogeului segregării, inspectorul școlar alb al ținutului s-a ridicat și i-a amenințat pe profesori:

— Voi, negroteilor, mai bine vă băgați mințile-n cap!

— Cei de azi nu înțeleg cum de eram atât de intimidați pe atunci, spune Carlton. Însă frica noastră era totală. Nu îndrăzneau nimeni să comenteze nimic.

Modificarea mentalității

În 1937, Colegiul pentru Negri din Carolina de Nord (actuala Universitate Centrală din Carolina de Nord), cu sediul în Durham, l-a angajat pe John McLendon pe postul de antrenor al echipei de baschet. McLendon a fost șocat de starea deplorabilă a moralului tinerilor săi jucători.

— Principala provocare pentru mine, își amintea el, a fost să-i conving pe jucători că nu sunt inferiori din punct de vedere sportiv. Nici măcar populația de culoare nu știa și nu credea lucrul ăsta. Erau victime ale propagandei.

Simpla prezență a acestui antrenor la Universitatea din Carolina de Nord este indiciul unei alte influențe modelatoare în viața lui Michael Jordan, o influență ce își găsește rădăcinile tot în anul 1891. La cinci luni de la nașterea străbunicului lui Jordan, James Naismith a instalat un coș de fructe pe un perete al gimnaziului din Springfield, Massachusetts, inaugurând prin gestul său era baschetului. După alte câteva zeci de ani, Naismith a fost mutat la Universitatea din Kansas, ca parte din corpul pedagogic, unde a antrenat echipa universității, apoi i-a predat ștafeta lui Phog Allen, cel care, ulterior, va fi considerat „părintele” antrenoratului de baschet.

John McLendon a sosit în Kansas la începutul anilor 1930, fiind unul dintre primii studenți de culoare ai universității, dar Allen i-a interzis accesul la echipa de baschet și la bazinul de înot al campusului. Situația lui McLendon ar fi fost și mai nefericită dacă tânărul nu ar fi fost remarcat de Naismith, care a aranjat ca acesta să antreneze echipa unui liceu de baschet în anii în care a fost student. McLendon și-a finalizat studiile în 1936, iar Naismith l-a ajutat să obțină o bursă pentru studii de master la Universitatea din Iowa. A primit diploma într-un an, după care s-a angajat ca antrenor la Colegiul din Carolina de Nord, unde a pus bazele primului program de educație fizică ce va da acestui stat multe generații de profesori de educație fizică și antrenori de culoare. În cadrul acestui program se va forma Clifton „Pop” Herring, antrenorul lui Jordan în liceu.

Primele echipe de culoare la nivel de colegiu vor activa pe bugete minuscule, în același climat periculos al segregării. Însă, în ciuda unei culturi ce aproape că le interzicea să călătorească și nu le permitea accesul la sălile de așteptare, fântânile, restaurantele și hotelurile deschise publicului larg, aceste echipe vor avea parte de succes. După cum declara McLendon, „o simplă excursie de la o școală la alta era la fel de periculoasă ca mersul pe un teren minat“.

Echipele antrenate de McLendon vor fi atât de eficiente în următorii ani, încât tânărul antrenor va fi invitat de Universitatea Duke să asiste de pe bancă la unul dintre meciurile celor de la Blue Devils. Cu condiția să accepte să poarte o haină albă, astfel încât publicul să nu-l deosebească de servitorii negri de la marginea terenului.

McLendon a refuzat politicos.

Și-a jurat să nu se pună niciodată pe sine sau să-și pună elevii într-o situație în care ar putea fi umiliți ori tratați nerescuțos.

— Cum să-ți dorești să fii pus într-o situație în care demnitatea ți-ar fi fost făcută terci în fața elevilor tăi? a explicat el ulterior.

Era esențial să mențină respectul de sine al elevilor săi pentru a-i convinge că erau la fel de buni ca jucătorii albi.

Schimbarea a venit odată cu cel de-al Doilea Război Mondial, când Armata a folosit școala medicală de la Universitatea Duke pentru a recruta medici militari, printre care s-au numărat și câțiva dintre jucătorii de vârf ai școlii. Victoriile echipei de jucători albi ai școlii medicale erau trâmbițate zilnic în ziarele din Durham, în timp ce echipa lui McLendon, care nu fusese înfrântă niciodată, nu beneficia de niciun rând de publicitate. Supărat de această discriminare, Alex Rivera, managerul echipei lui McLendon, a aranjat o întâlnire între cele două echipe. Dar fiindcă cei din Ku-Klux-Klan erau mereu pregătiți să blocheze evenimentele care presupuneau amestecul raselor, antrenorul de la Duke a convenit asupra unui „meci secret“, care urma să fie disputat într-o dimineață de duminică, fără știrea fanilor sau a presei. La jumătatea partidei, echipa lui McLendon domina terenul, realizând un scor dublu față de